

Gör din egen sommarblomsplantering

Att världens pollinerande insekter är hotade är oroväckande, men tillsammans kan vi göra skillnad för våra livsviktiga små vänner! Gör din egen plantering med inspiration från kampanjen *Surrande parker och trädgårdar* (läs mer på swedishgardens.se) och hjälp gärna till att sprida den på sociala medier genom att fota och tagga din planteringsbild med **#umeåplanterar** och **#surrandeparker**.

Köksträdgård för fjärilar

Visste du att flera av våra svenska fjärilar har stora problem med att överleva? Deras naturliga hemvist som till exempel ängsmarker håller nämligen på att försvinna. Hjälプ dem genom att anlägga en fjärilsrabatt i ett soligt och vindstilla läge. De är särskilt förtjusta färgstarka och väldoftande blommor. Plantera gärna växterna i större grupper och njut av både blomprakten och dess besökare!

Plantering mot husvägg eller plank

Välj fritt från listan nedan och anpassa antalet växter efter hur stor yta du har att arbeta med. Luktärtan och stockrosen behöver växtstöd i form av spaljé eller käppar.

- » Blåsalvia (*Salvia patens*)
- » Luktärt (*Lathyrus odoratus*)
- » Stockros (*Alcea rosea*)
- » Lavendel (*Lavandula angustifolia*), gärna 'Munstead'
- » Jätteverbena (*Verbena bonariensis*)
- » Rosenskära (*Cosmos bipinnatus*)
- » Chokladskära (*Cosmos atrosanguineus*)

Tips: gör ett insektsbad!

Ett grunt fågelbad eller liknande med friskt vatten lockar både fjärilar, bin och humlor då de, precis som vi, behöver dricka mycket under varma dagar. Lägg gärna ned små stenar eller glaskulor som landningsplats, så de har något att stå på och inte drunknar.

Doften av lavendel lockar till sig fjärilar men avskys av mygg och mal. Lavendel räknas som halvbuske, eftersom den blir förvedad, och är därför inte hårdig i hela landet. Under gynnsamma former kan den dock klara sig i zon 5. Sorten 'Munstead' doftar mest och är också hårdigast.

*På bilden: Mörk jordhumla (*Bombus terrestris*). Den mörka jordhumlan kan med sin korta tunga inte komma åt nektarn på långpipiga blommor på vanligt sätt, och biter därför hål på blomman vid nektargömmen.*

Blomsterbuffé för bin

Liksom fjärilar är bin svaga för väldoftande kryddväxter med mycket nektar. Gräslökens blommor är dessutom väldigt dekorativa!

Plantering i rymlig lerkruka eller balkonglåda:

- » Rosmarin (*Rosmarinus officinalis*)
- » Citronmeliss (*Melissa officinalis*)
- » Gräslök (*Allium schoenoprasum*)
- » Apelsintimjan (*Thymus vulgaris* 'Orange Balsam')
- » Solros (*Helianthus annuus*)

Smörgåsbord för humlor

Stenpartiväxter är riktig kalasmat för humlan! Bygg upp en stenmur eller plantera i skrevorna på en bergssida på tomten. Ta gärna flera exemplar av samma växt och plantera så de till slut bildar en matta över stenarna.

- » Fetknopp (*Sedum album*)
- » Backtimjan (*Thymus serpyllum*)
- » Backnejlika (*Dianthus deltooides*)

Tips: gör ett bihotell!

Bin och humlor har ofta svårt att hitta boplatser i vårt moderna samhälle, så genom att sätta upp "hotell" till dem bidrar du till deras chanser att överleva. Du har säkert sett de färdiga varianterna i trädgårdshandeln men det är inte alltid de är så bra, vissa är rentav skadliga. Bygg hellre ett eget hotell! Varför inte som en sommarlovsaktivitet tillsammans med barn eller barnbarn? På Naturskyddsforeningens webbsida hittar du enkla instruktioner och kan också registrera ditt bygge: naturskyddsforeningen.se/raddabina. Passa på att prata med barnen om hur man ska bete sig runt insekter; till exempel vad det är för skillnad på bin, humlor och getingar, att man måste vara snäll mot dem och varför de är så viktiga för oss. Det kan också kännas tryggt att veta att vilda bin är väldigt fredliga. Tänk på att det helst ska det finnas rikligt med pollen- och nektarrika blomster inom femtio meter från boet.

På bilden: Gul solblomfluga (*Syrphus ribesii*). Även blomflugor är viktiga pollinere och gynnas av samma insatser som de som riktar sig till bin, humlor och fjärilar. Gul solblomfluga tycker om många olika blommor, gärna flockblommiga och korgblommiga örter. Larven lever på bladlös, som kan orsaka stor skada i en trädgård, och fungerar därmed som ett slags naturlig skadedjursbekämpning.

På bilden: Päfågelöga (*Inachis io*). Päfågelögat söker sig främst till röda och blå blommor och kan förflytta sig långa sträckor för att hitta sina favoritblommor. Fjärilen övervintrar som vuxen (imago), och kan därför ses mycket tidigt på våren.

Odlingstips från Stadsträdgården

Sommarblommor är härliga och skänker mycket glädje med sin praktfulla blomning. Till offentliga miljöer använder vi stabila växter med lång blomningstid och planteringarna är ritade så att växterna ska harmoniera i färg och storlek. Hemma kan man istället till exempel fokusera på växter som doftar gott, som heliotrop, lavendel, agastache eller luktärtar. Om växturymmet är begränsat till en urna, kruka eller balkonglåda, som det ofta är i sommarblommornas fall, så är det extra viktigt att skapa goda växtförutsättningar för att få en god tillväxt och blomning. Här följer därför några goda råd om vad du bör tänka på när du ska plantera sommarblommor.

Val av planteringskärl

Om växterna ska bli lite högre är det viktigt att välja ett djupt planteringskärl, så att det finns gott om plats för rötterna att utveckla sig. Se till att det finns dräneringshål i botten och lägg gärna krukskärvor, lecakulor eller stenar längst ned så att hålet inte blir tilltäppt under sommaren. Om du planterar i ampel så välj en så stor som möjligt, för att undvika att den torkar ut under varma somardagar.

Jord och växtnäring

Planteringsjorden bör vara strukturstabil och får gärna innehålla naturgödsel. Eftersom näringen lakas ur är det viktigt att ändå tillföra gödsel under sommaren - då får du en så bra blomning och tillväxt som möjligt. Har du en egen kompostjord går den utmärkt att använda och bör då läggas som ett grundlager under planteringsjorden där näringen är lättåtkomlig för rötterna. Kompostjorden innehåller även ogräsfrön som lätt gror om den används i ytskiktet.

Satsa på kvalitet och putsa kontinuerligt

Satsa på växter av bra kvalitet, gärna sticklingsförokat material som är lite dyrare men som generellt har längre blomningstid, tål regn bättre och behöver mindre putsning. Putsning innebär att överblommade blommor tas bort. Om vissna blommor sitter kvar bilder de frön vilket gör att blomningen avtar.

Vattna regelbundet

Över det nysådda strilar du vatten varje dag med kanna eller spridare. När växterna rotat sig och börjar ta fart vattnar du rikligare och mer sällan, i regel räcker det med ett par gånger i veckan. Hög värme och lite eller inget regn gör dock att jorden snabbt torkar ut så då kan det behöva vattnas oftare.

Lycka till!

**Du kan ansöka om att odla eller sätta upp bikupor på kommunal mark. Läs mer på : umea.se/stadsodling*

Daggsalvia, Salvia longispicata x farinacea 'Mystic Blue Spires'

Gator och parker